

1. 10:03 Erastamisest laekuva raha kasutamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (538 SE) esimene lugemine , 5. mai 2022

10:03 [Aseesimees Martin Helme](#)

Täna on meil päevakorras üks punkt, see on Isamaa fraktsiooni algatatud erastamisest laekuva raha kasutamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 538. Oleme esimesel lugemisel ja ettekandjaks on Riigikogu liige Heiki Hepner. Palun!

10:03 [Heiki Hepner](#)

Suur tänu, hea istungi juhataja! Head kolleegid! Tõesti, Isamaa on andnud ... (Juhataja helistab kella.)

10:04 [Aseesimees Martin Helme](#)

Palun vaikust saalis!

10:04 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! Head kolleegid! Isamaa on andnud tõesti sisse eelnõu, millega parandada meie muinsuskaitseväärtuste säilimist. Eelnõu eesmärk on võimaldada erastamisest laekuva raha kasutamist ka omandireformi käigus tagastatud ja muinsuskaitse all asuva ehitise hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks ja taastamiseks. Eestis on 12 muinsuskaitseala ajaloolistes linnasüdametes (Tallinnas, Valgas, Tartus-Pärnus, Võrus, Paines, Viljandis, Kuressaares, Rakveres, Haapsalus ja Lihulas), samuti Rebalas. Käesoleva seaduseelnõu seaduseks saamisel on võimalik toetada nende muinsuskaitsealade väärtuslike ehitiste renoveerimist ning säilitada ja muuta kaunimaks meie ajaloolist maailmapilti.

Eelnõuga, §-ga 1 muudetakse erastamisest laekuva raha kasutamise seaduse paragrahvi 7 lõike 1¹ punkti 7 ja sätestatakse, et reservfondi laekunud raha võidakse kasutada toetuse andmiseks omandireformi käigus tagastatud ehitismälestise või muinsuskaitse alal asuva tagastatud ehitise hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks ja taastamiseks.

Nimetatud säte lisati uue muinsuskaitseaduse jõustumisel 2019. aastal ja see nägi ette, et tagastatud ehitismälestiste renoveerimist saaks ka tõesti toetada. Natsionaliseeritud ehitised anti õigusjärgsetele omanikele tagasi väga halvas seisus. Muinsuskaitsealade puhul on tegemist territoriaalkaitsega, mitte niivõrd objektipõhise kaitsega, mis tähendab, et kaitstakse ajaloolist linnaruumi ja seal olevaid väärtuslikke hooneid, ilma et need peaks olema tunnistatud ehitismälestisteks. Samas kehtivad muinsuskaitseala piires asuvate ehitiste renoveerimisel samad piirangud ja miljonõud mis ehitismälestiste puhul, kuid muinsuskaitsealas asuva tagastatud ehitise omanik omandireformi reservfondist eraldatavale toetusele kandideerida ei saa, kui ta ehitise ei ole tunnistatud kultuurimälestiseks. Eelnõu kõrvaldaks seesuguse ebavõrdset kohtlemist soodustava olukorra ja võimaldaks suuremal hulgal väärtuslike ajalooliste tagastatud ehitiste omanikel toetust taotleda.

Kui me vaatame selle aasta riigieelarve seletuskirja, siis me tegelikult näeme, et rõõmustada ei ole midagi. Heas ja rahuldavas seisukorras olevate ehitismälestiste osakaal on kõigest 64%, see ei anna välja kahte kolmandikku, ja seda on tegelikult häbiväärselt vähe. Samas, kultuuriväärtuste kaitse on riigi põhiseaduslik ülesanne. Kultuuripärand on Eesti ajaloo oluline osa ja identiteedi allikas nii igale üksikisikule kui ka riigile tervikuna. Muinsuskaitse valdkonna poliitika kujundaja on Kultuuriministeerium. Muinsuskaitsealast tööd korraldab Muinsuskaitseamet, kelle eesmärk on väärtustada kultuuripärandit ja kultuuriväärtuslikku keskkonda ning tagada nende säilimine. Aga see on erakordselt keeruline – ma pean silmas Muinsuskaitseametit –, kui selleks ei nähta ette vahendeid

ja isegi ei looda võimalust paindlikuks vahendite kasutamiseks, kui vahendeid juurde ei anta. Tõesti, see eelnõu, mida ma praegu teile ette kannan, ei lisa juurde vahendeid, aga vähemalt teeb sammu probleemi leevendamiseks, luues juurde paindlikkust.

Käesoleva seaduse alusel on võimalik eraldada reservfondist toetusi omandireformi käigus tagastatud ning muinsuskaitsealal asuva ehitise hooldamiseks, remontimiseks, konserveerimiseks, restaureerimiseks ja taastamiseks. Eestis on ca 5200 ehitismälestist, millest suur osa on eraomandis. Riik toetab ainelise kultuuripärandi säilitamist aastas tegelikult väga napilt. Kui me jälle vaatame siin meie eelarvet, siis 2022. aastal kaks ja pool miljonit, 2021. aastal oli see neli ja pool miljonit eurot. Need on tegelikult erakordselt napid vahendid. Ja tõesti, et vähegi panustada selle väärtuse säilimisele, siis üks variant on võimaldada natukene paindlikumalt neid kasutada ja võimaldada omandireformi reservfondist eraldatavale toetusele kandideerida ka muinsuskaitsealadel asuvate tagastatud ajalooliste ehitiste omanikel, nii suurendame võimalusi väärtusliku Eesti kultuuripärandi säilitamiseks, milline on põhiseaduse kohaselt Eesti riigi esmane ülesanne.

Seadus ei tooks kaasa täiendavaid kulusid riigieelarvele, sest tõesti, ta ei taotle vahendeid juurde. Praegu on aastas eraldatud üks miljon eurot. Ja tõepoolest, midagi ei oleks ka selle vastu, kui vahendeid oluliselt juurde lisatakse, aga tõesti, see on riigieelarve arutelu küsimus ja loodetavasti sügisel me saame ikkagi ka siin järgmise aasta eelarvet tehes vähemalt debatti pidada. Ma loodan siiski, et koalitsioon leiab võimalusi toetada ka meie muinsuskaitse all olevate ehitiste renoveerimist, säilimist, hooldamist jne.

Rahandusministeerium on selle kohta ka andnud oma arvamuse ja mõnes mõttes teeb see kurvaks, sest tõesti on selline tunne, et seda arvamust kirjutades ei ole eelnõu, mis on tõesti väga lühikene, kokku kaks ja pool rida, isegi kolme täit rida ei ole seda muudatuse teksti, ja kui kogu eelnõu pikkust vaadata, siis saame kokku neli täit rida, aga ei ole viitsitud süveneda või ei ole üldse seda nagu loetud. Arvamus on kirjutatud. Mida siis tegelikult ette heidetakse? Sest Vabariigi Valitsus on selle arvamuse baasil ka võtnud oma seisukoha: mitte seda eelnõu toetada.

Aga ma lükkaksin mõned seal toodud faktid ka ümber või avaksin natukene selle arvamuse sisu. Tõepoolest, kavandatav seadusemuudatus – nii ütleb see arvamus – on kooskõlas erastamisest laekuva raha kasutamise seaduse eesmärkidega, milleks on üleminekureformide toetamiseks ja nende negatiivsete kõrval- ja järelmõjude leevendamiseks vajalik rahalise baasi loomine. Selles on Rahandusministeerium ja Vabariigi Valitsus ühel meelel, ja vähemalt selles osas teeb head meelt ja annab natuke lootust, et võib-olla kunagi hakkab ka jää pisut liikuma. Aga praegu tõesti ei saa nendest ka väga täpselt aru, mida nad silmas peavad. Aga edasi: Rahandusministeerium peab prioriteetseks ülesandeks omandireformis sundüürnike toetamise meetme rakendamist, mis ootab otsuse tegemist ja selleks raha planeerimist. Esialgsete prognooside kohaselt ei ole omandireformi reservfondi vahendid sundüürnike küsimuse lahendamiseks piisavad.

Ja nüüd me jõuame tegelikult asja tuumani. Nii kaua, kui vahendid ei ole sundüürnike probleemi lahendamiseks piisavad ... Ja ma ütlesin, mitte sugugi neid inimesi halvustades, kes on sattunud sundüürnike olukorda, et seda probleemi ei ole Eesti Vabariik tekitanud. See ei ole Eesti Vabariigi probleem oma tekkepõhjuselt, vaid see on Nõukogude Liidu okupatsiooni ehk tänase Venemaa, kes on Nõukogude Liidu õigusjärglane, tekitatud probleem. Me ei saa lasta oma kultuuriväärtustel hävida selle nimel, et siis kunagi tulevikus hakata seda probleemi lahendama, mida on meie idanaaber tekitanud. Ja veel kord rõhutan: see ei ole kuidagi nende sundüürnike halvustamiseks, aga nende asjade kaalud on täiesti erinevad. Täiesti erinevad! Kusjuures ei nähta praegu tunneli lõpus mingitki valgust, et millal võiks hakata lahendama ka eesti kultuuripärandi säilimisega seotud tegevusi ja selle rahastamist.

Ja edasi. Praegu on kavandatud viie aasta jooksul eraldada viis miljonit eurot ehk miljon eurot aastas. See on siis see raha, mis eraldatakse omandireformi käigus tagastatud ehitismälestiste hooldamiseks, mille hulgas ei ole muinsuskaitse alal asuvaid ehitisi. Ja kui Vabariigi Valitsus ... See on üks miljon eurot aastas ja praegu Vabariigi Valitsus ei kavanda selle summa suurendamist. Ma saan aru, et keset aastat on seda ka keeruline selles mõttes teha, et eelarve on vastu võetud. Aga muidugi siin oleks ju võimalik anda vähemalt indikatiivselt, nii nagu preambulist või kirja alguses tõdeti, et see on seadusega kooskõlas ja see on meie kõigi ühine kohustus, et selle peale vähemalt mõeldakse.

Arusaadavalt oleks väga positiivne, kui Vabariigi Valitsus panustaks tulevikus raha ka meie kultuuriväärtuste säilimiseks. Aga ilmselt on see, nagu öeldakse, roosa unenägu, mis ei ole tegelikult selle valitsuse juures määratud täitumisele. Kuna sundüürnike toetamine on prioriteet ning esile on kerkinud elamumajanduse ümberkorraldamise vajadus kahaneva rahvastiku piirkonnast, siis Vabariigi Valitsus seda eelnõu ei toeta, öeldakse. Ehk täiendava paindlikkuse loomine ilma selleta, et tekiks mingigi rahaline täiendav kohustus, sellele öeldakse selgelt ei, sellepärast et 1) meil on nagu sundüürnikega vaja tegeleda, mille lõppu me ei näe, kuidas see tegelikult peaks tulema, millest me rääkisime, ja 2) tuuakse, et on kerkinud esile elamumajanduse ümberkorraldamise vajadus kahaneva rahvastiku piirkonnas. Ja seda öeldakse tõesti omandireformi käigus kogutud raha või laekunud raha, erastamisest laekunud raha kasutamise kontekstis. No tõepoolest tundub, et Vabariigi Valitsus ei ole seda eelnõu ega ka tegelikult erastamisest laekuva raha kasutamise seadust lugenud ja selle mõtte peale üldse natukenegi süüvinud ega mõtelnud, mida selle erastamisest laekuva raha kasutamisega tahetakse tegelikult saavutada.

Jälle ma ütlen, et loomulikult me peame mõtlema elamumajanduse ümberkorraldamisele kahaneva rahvastikuga piirkonnas. See on loomulik, see on oluline ja sellele tuleks tegeleda märksa jõulisemalt, kui senini on Vabariigi Valitsus teinud. Aga mis on siis nüüd lahendus? Lahendusega on põhimõtteliselt see, et me mõtleme teema üle, mida me siis välja toome, on sundüürnikud või väheneva rahvastikuga piirkondade elamumajanduse ümber korraldame. Me mõtleme selle peale, me ei tegutse selle nimel eriti. Aga me ei anna ka selle kõrval võimalusi paindlikumalt kasutada raha meie kultuuriväärtuste säilimiseks, ilma et kuskile tuleks sentigi juurde. Mõlemal juhul peaks tõesti valitsus märksa jõulisemalt tegutsema.

Ja see on muidugi tegelikult iseenesest väga kurb, et valitsusse nihukese arvamuse on kokku kirjutanud, sest hüvitise kogusumma suurendamist eelnõu ei taotle. Kuigi, ma veel kord rõhutan, see üks miljon eurot kogu Eesti kohta, kogu meie muinsuskaitse väärtustega hoonete kohta ja meie muinsuskaitsealade kohta, kogu nende 12 muinsuskaitseala kohta, mida me tahaksime, et saaks vähegi, kas või mõni hoonegi toetust, et saaks seda säilida, selle kohta on selgelt: ei, sellega me ei tegele. Ja mis sõnum on see siis Tallinna, Valga, Tartu, Pärnu, Võru, Paide, Viljandi, Kuressaare, Rakvere, Haapsalu ja Lihula linnale? See minu meelest kujundab väga selgelt seda seisukohta, mida Vabariigi Valitsus arvab kultuuriväärtustest ja mida Vabariigi Valitsus ütled nende inimestele: teie linna südamed, teie muinsuskaitsealad ei ole mitte midagi väärt, sest nad ei vääri isegi seda, et sealt oleks võimalik taotleda mõndagi mõnegi hoone ehitamiseks toetust. Sellest on kahju.

Aga, head kolleegid, Vabariigi Valitsusel oleme tööandjad meie. Ja meil on tegelikult võimalus seda otsust ümber vaadata. Siin ma tegelikult tõesti vaatan ka sellele napile hulgale koalitsioonisaadikutele silma, kes on veel saali jäänud. Ka teil on praegu võimalik ikkagi seda eelnõu toetada, seda menetleda, selle üle arutada ja vajadusel seda paremaks teha, lisada oma nüansid juurde, mida siis tõesti koalitsioon, teie head, head kolleegid, peate oluliseks. Sest ma usun hinges, et ka teie tegelikult peate väärtuslikuks meie kultuuriväärtuste säilimist. Ja hinges ma loodan väga ja usun, et ka teie jaoks on tegelikult nende 12 linnasüdame või õigemini 11 linnasüdame pluss Rebala muinsuskaitseala säilimine, nende hea väljanägemine, nende hea hooldatus ja nende terviklikkus

oluline. Sellepärast mul on tõesti üleskutse, head kolleegid, et toetame selle eelnõu esimese lugemise lõpetamist, arutame seda teisel lugemisel ja teeme ta paremaks ning võtame kolmandal lugemisel selle ka ühel hetkel vastu. Suur tänu!

10:22 [Aseesimees Martin Helme](#)

Ja nüüd on küsimuste kord. Marika Tuus-Laul, palun!

10:22 [Marika Tuus-Laul](#)

Suur tänu! Hea ettekandja! Kui me meenutame, siis omandireformi reservfond loodi ikkagi eelkõige selleks, et nendele inimestele, keda ei koheldud omandireformi käigus võrdsena nendega, kes said elamispinna erastada. Ja kas te ei arva, et teie eelnõu asemel me peaks praegu siin saalis mõtlema hoopis sellele, kuidas hüvitada neid kannatusi, kuidas nendelt inimestelt vabandust paluda? See protsess on praegu ju, teate küll, pooleli ja kui me tahame sealt veel raha ära võtta –nagu te ise ütlesite, raha jääb järjest vähemaks –, siis ei jätku ju sellest enam. Ja kõigele lisaks küsin, kas te ei arva, et omanik peaks ikkagi ise oma vara korras hoidma, kui ta on selle vastu võtnud? See oli ju teie teadmine. Aitäh!

10:23 [Heiki Hepner](#)

Suur tänu! Tõepoolest, ma olen väga seda meelt, et omanik peaks ka pingutama selle nimel, et vara säiliks. Aga tõepoolest, kui seda vara tagastati, siis kahjuks ei tagastatud neid sellisel kujul, et nad oleksid heas või rääkimata väga heas seisukorras. Enamasti paremal juhul olid need rahuldavas seisukorras ja tihti üsna ebarahuldavas seisukorras. Ja siin on jälle selline arusaamatus, et me oleme valmis omaenda kultuuriväärtusi ohverdama selle nimel, et okupatsioonivõimude poolt tekitatud ebaõigluse hüvitamiseks. Ma ei saa sellega olla selle pärast nõus.

Aga lükkaks ümber ühe teise jälle vale väite või mille taha üritas ka Vabariigi Valitsus pugeda, et me justkui võtame sealt raha ära. Ei, me ei võta praegu selle eelnõuga raha ära. Me tegelikult loome paindlikkust ja me loome võimalust ka kasutada seda raha muinsuskaitseala piires asuvate ehitiste renoveerimisel ka sel juhul, kui need ei ole tunnustatud kultuurimälestisteks. Loomulikult ei maksa arvata, et seda raha on nii palju, seda 1 miljonit, et nüüd võiks nad kuidagi kõik kogu see 11 linnasüdant nagu üle kullata. 1 miljon eurot on see kõik kokku, kogu Eesti Vabariigi kohta on 1 miljon eurot. Ja tõesti ma olen päris-päris veendunud selles osas, et me ei peaks kindlasti ohverdama oma kultuuriväärtusi selle nimel, et ka nendele inimestele, kes on sattunud just nimelt tänu okupatsioonivõimudele hammasrataste vahele, et me peaksime oma kultuuriväärtused selles mõttes ohverdama.

10:26 [Aseesimees Martin Helme](#)

Priit Sibul, palun!

10:26 [Priit Sibul](#)

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma olen põhimõtteliselt nõus, et omanik peab oma vara eest vastutama ja ise ka selleks midagi tegema. Aga see arutelu, mis on kestnud ju pikalt, ja küsimus ka nende kaitse all olevate objektide kontekstis. Küsimus: kas siis nagu ülejäänud ühiskonnal, kui me koos lepime kokku, et midagi on nii-öelda kas kultuurimälestis või siis satub n-ö miljööväärtuse või linna südames olevasse piirkonda, sinu vara, ja me ütleme, et tänu sellele kehtivad sellele teistsugused nõuded, selle ehitamine on kallis, aga meid see ei huvita, kuna sa oled omanik, siis tegele sellega, aga millegipärast me ütleme, et see on jube väärtuslik, mis sulle kuulub, aga pole meie asi, kas ja kuidas korda, et kui laguneb, siis see on meile okei ja kui korda hakkad tegema, on

see sinu mure. Kas see kuidagi ei ole nagu ebanormaalne olukord, mis meil senini kehtib?

10:27 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! On küll täiesti ebanormaalne. Siin ongi tegelikult, et kui kohustusi tahame panna, siis me ütleme, et see on üksikisiku kohustus. Ja ma möönan seda, et omanik peab andma endast parima, et see hoone, olgu ta siis muinsuskaitse all või mitte, tegelikult ei ole ju ainult muinsuskaitse all tegelikult hoonetest, säiliks ja kaunistaks meie linnapilti. Aga teisalt siis, kui me ütleme, et see on justkui meie ühine väärtus ja meie ühine kohustus, siis me nagu selle taha ei taha tulla ja sinna me ei ole valmis mitte midagi panema, ainult oleme valmis keeldude ja käskudega piirama ja ütleva, mida sa tohid, mida sa ei tohi. Solidaarne, vähemalt hea tahe oleks see, kui me natukenegi, kas või näpuotsaga saaksime sellele inimesele, kes pingutab. Ja jälle ma ütlen, et nii nagu ma usun, et teie, head kolleegid, kõik ikkagi tahate Eesti kultuuriväärtuste ja ehitismälestiste säilimist, ka valdav enamik omanikke, valdav enamik, ma olen selles täiesti veendunud, tahavad, et nende omand säiliks, ja nad pingutavad selle nimel iga hinna eest. Ja kui siis riik kas või näpuotsaga saaks natukenegi seda motivatsiooni toetada, see oleks suurepärane. See näitaks seda, et ühiskond on solidaarne. Seda solidaarsust on meil vaja ka kultuuriväärtuste säilitamisel.

10:28 [Aseesimees Martin Helme](#)

Urve Tiidus, palun!

10:28 [Urve Tiidus](#)

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Peab ütleva, et teie esitus on väga mõjuv ja ega sellel ideel ka väga midagi viga pole. Aga ma küsin, küllap te jagate minu seisukohta ja paljude teadlaste seisukohta, et maailm on üldiselt matemaatika. Kas teil on olemas mingisugune hinnang selle kohta, kui palju seda raha siis õieti vaja oleks, et kas või osaliselt need hooned korda teha? Te ütlesite siin ju, et on erakordselt napid vahendid ja väga vähe tehakse korda, hoolimata sellest et igal aastal jagatakse miljon eurot. Kas on võimalik anda hinnang, mitusada miljonit või mitukümmend miljonit see on?

10:29 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! Väga hea küsimus! Kahjuks ei oska ma selles mõttes seda hinnangut anda, et kui palju meil oleks vaja. Alati tekib ka see küsimus, et alati saab. Ma ütlesin, et meil on umbes napp kolmandik, 64% meie ehitistest on heas või rahuldavas seisukorras. Kui me paneme sinna juurde, tegelikult on muinsuskaitsealad, vaatame linna südamed, mida tahab praegune eelnõu tegelikult, seda paindlikkust luues, et ka saaks sihukest tervikpilti vaadates hoida ja väärtustada, siis tõesti ei ole mul teile ütelda, kui palju seda raha sinna juurde oleks vaja. On päris selge, et kui me paneksime juurde iga aasta 10 miljonit, ma kardan, et see teeks selle pildi märksa paremaks, aga kindlasti ei lahendaks lähemas tulevikus seda vajadust, et saaksime ütelda, et kõik on nagu prillikivi. Olen ise ka meie sellistes väarikates maakonnakeskustes, näiteks kas või Kuressaare, Haapsalu või Viljandi, liikunud ja vaadanud just selle pilguga. Ja olles ka ise Haapsalus sündinud, ma tunnetan seda väga selgelt, seda vajadus tegelikult. Kui siis üks hoone omaniku initsiatiivil saab viimase peal korda tehtud, siis see särab nagu nagu briljant seal keskel ja tõmbab tähelepanu, aga tegelikult peaks olema ju kõik need hooned sedasi. Ei peaks olema niimoodi, et kuidagi see üks omanik ekstra välja paistab. Selles mõttes minu meelest tuleks pingutada, aga jah, tõesti, kahjuks ei oska ma teile seda absoluutsummat ütelda.

10:31 [Aseesimees Martin Helme](#)

Helmen Kütt, palun!

10:31 [Helmen Kütt](#)

Suur aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ma usun, et siin saalis ei ole mitte ühtegi inimest, kes ei tahaks, et kultuuriväärtused oleksid korras, et need oleks meile rõõmuks, ajaloole ja lastelastele, kõigile jälgimiseks ja vaatamiseks. Mul on hästi kurb, et selles ühes eelnõus on vastandamine. Me vastandame neid inimesi, kes on Nõukogude okupatsiooni järgselt olnud sundüürniku seisus, jäänud siis hiljem elamispinnata, ja nüüd ma saan aru, et selle eelnõuga tahetakse seda saajate ringi laiendada. Nagu te ütlesite, summat ei vähendata – õigus! –, aga ka ei suurendata. Kas te olete mõelnud, minu meelest võiks erakondadeülese kokkuleppe leida, kui alustada eraldi programmi kultuuriväärtuste säilitamiseks eraldi rahaga? See oleks see, mis ilmselt leiaks siin saalis suurema toetuse. Mulle ei meeldi selline vastandamine. See on analoogne, et me ei saa lastetoetusi tõsta, sest pensionid peavad tõusma, aga mõlemad on vaja aidata. Aitäh!

10:32 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! Tegelikult meie ei ole vastandanud, vastandas Rahandusministeerium oma kirjas, kus ta tõi välja, miks ei saa seda teha. Meil ei ole seda ekstra sellisel kujul välja toodud. Me oleme praegust leppinud selle teadmisega, tõepoolest. Need on need prioriteedid, need on need summad ja proovime nende summade piires paindlikult toimetada, otsides kõige paremat lahendust. Tõesti, nagu ma ütlen, et võib-olla see üks, kaks, kolm objekti nendes linnasüdametes saaks toetust ja saaksid kuidagi korda tehtud. Aga ma olen teiega väga nõus selles osas, et tasuks teha üks selline erakondadeülene kokkulepe, mis looks sellise fondi, kust me saaksime süsteemselt läbi mõeldult toetada meie nii üksikobjekte kui ka muinsuskaitsealadel asuvaid ehitisi. See väärleks kindlasti tegemist. Väga-väga nõus sellega.

10:33 [Aseesimees Martin Helme](#)

Jaak Juske, palun!

10:33 [Jaak Juske](#)

Aitäh, auväärt eesistuja! Hea ettekandja! Kindlasti eelnõu, mis on väga õiges suunas ja selles valdkonnas rahavajadus on kindlasti kordades, kümnetes kordades suurem, kui see õnnetu 1 miljon, aga hea, et seegi raha olemas on. Küsin seda, et teie eelnõu käsitleb ainult neid tagastatud arhitektuurimälestisi, mis jäävad muinsuskaitseala sisse. Miks te olete jätnud välja need tagastatud mälestised, mis on väljaspool neid muinsuskaitsealasid?

10:34 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! Ei, me ei ole tegelikult ... Meie eelnõu fookus on see, et need mälestised ... Tähendab, ka leida ja toetada hooneid, mis ei ole eraldi muinsuskaitsemälestised. Tegelikult need saavad, kui nad on tagastatud, kui nad on tagastatud, räägime just tagastamisest, siin on nagu oluline moment see tagastamise küsimus, siis nad kvalifitseeruvad täna 1 miljonile. Aga ei ole seda raha võimalik kasutada, kui me räägime muinsuskaitsealadel asuvatest teatud hoonetest, millel on küll miljööväärtslikud ettekirjutused, aga mis iseenesest ei ole ehitismälestised, et ka neid toetada. See summa on nii pisikene, et sinna lihtsalt ei saagi väga palju juurde panna. Sa saad sinna panna õige väikese paindlikkuse juurde. Kui meil oleks 10 miljonit või rohkem, siis me saaksime rääkida juba – või ma ei tea, ei ole mõtet unistada suurematest summadest praegu – nüanssidest. Siin ei olegi nagu eriti midagi nüanssidest nii väikese summa juures tegelikult rääkida.

10:34 [Aseesimees Martin Helme](#)

Tarmo Kruusimäe, palun!

10:35 [Tarmo Kruusimäe](#)

Täna, hea aseesimees! Hea ettekandja! Siin korduvalt on räägitud sellest sundüürnike probleemist. Tallinna linn teatas 5. augustil 2009, et Tallinna linnas on sundüürnike probleem lahendatud. Nüüd seda sundüürnike, või ütleme, seda reservi on siin kasutatud ka väga erinevalt ja väga sellelt. Et kas kõlama jäi ka mingi muu, ütleme, argument, mida praegusel hetkel valitsus esitas, eks ole, et hakkame nüüd sundüürnikud, kui nüüd sundüürnikud otsa saavad, siis kuskilt toome neid juurde või. See on nagu igipõline kestev võistlus. Aga oli seal ka mingeid teada, millal nägi siis valitsus ette, et sundüürnike probleem oleks Eestis lahendatud? Tallinnas on ta lahendatud 5. august 2009.

10:36 [Heiki Hepner](#)

Aitäh, hea küsija! Mina tõesti ei taha praegust vastanduda siin sundüürnikele ekstra, aga ma ei ole ka muidugi valmis meie muinsusväärtusi või ehitismälestisi ja meie kultuuri tooma ohvriks sellele, et ütelda, et see, mida meie okupatsioonivõimud tegid, et nüüd me siis loovutame selle heastamiseks meie ehitismälestised ja kultuuriväärtused. Sellega ma ka muidugi nõus ei ole. Aga ma tõesti ei tahaks siin rõhutada seda vastandumist ekstra.

Mind tegi eriti nagu kurvaks selle seaduseelnõu kohta antud arvamuse juures lõik, kus siis valitsus ütleb, et tõepoolest, ta nagu ei näe ka praegust siin selle sundüürnike teemade puhul nagu seda lõppu. Ütleb, et me ei saa seda paindlikkust lubada, sellepärast et meil on see lahendamata. Et kui Mari ei ole saanud koolis matemaatikas viit, siis Jüri ka kommi ei saa, sellepärast et Mari ei ole saanud matemaatikas koolis viit. No see ei ole nagu tõsiselt võetav nagu põhjus.

Aga mis mind teeb eriti kurvaks, et on, ühest küljest räägitakse, et raha on nagu väga vähe ja järjest vähem hakkab sinna erastamisest laekuma. Et meil on esile kerkinud teisi prioriteetseid ülesandeid, millest hetkel oluline üleriigilise toetusmeetme rakendamine elamumajanduse ümberkorraldamiseks kahaneva rahvastikuga piirkondades, mis on samuti üks abinõudest üleminekureformi negatiivsete järelmõjude leevendamiseks, on toonud Vabariigi Valitsus. No see on täiesti kunstlikult siia juurde lisatud. See lihtsalt näitab sellist tahtmatust probleemiga tegeleda ja otsitakse uusi põhjuseid, miks ütelda ei, isegi kui summat juurde ei lisata. Ja see teeb mind kurvaks. Selle kohta võiks ütelda, et tõepoolest see on lausa pahatahtlik, see on lausa pahatahtlik meie kultuuriväärtuste suhtes.

Ja kui ma küsisin otse, kas te, sõbrad, tahate siis, kui meil arutelu oli komisjonis, kas, sõbrad, tahate võtta selle viimase sendi, piltlikult öeldes, selle 1 miljoni ka ära sellepärast, et hakata seda probleemi lahendada, mida Vabariigi Valitsus peaks niikuinii tegema maaelu säilitamise ja edendamise nimel, kas see on see nüüd see viimane, mis te peaksite ära võtma, siis nad ehmusid ise ka ära, ütlesid, et ei, me praegu seda miljonit küll ära ei kavatse võtta. Et aga see näitab suhtumist ja selle üle on mul tegelikult kurb meel.

10:39 [Aseesimees Martin Helme](#)

Anti Poolamets, palun!

10:39 [Anti Poolamets](#)

Hea ettekandja! Muidugi on iga ressurss vajalik ka tükikeste haaval kokkupanduna. Aga kas te arutasite eelnõuga seoses laiemat plaani, kuidas muinsuskaitset rahastada? Sest summad tõepoolest, eriti suurte muinsuskaitsealadega seoses oleks ju väga suured. Teisest otsast taluarhitektuurile saaks ka veidi väiksemate vahenditega abi osutada, nii nagu katuste projekt on olnud väga edukas. Pane ainult paar miljonit juurde, ja me saame jälle paarsada katust korda.

10:40 [Heiki Hepner](#)

Aitäh! Ei, kahjuks seda arutelu meil ei olnud ja ma peaks ütlema, et see on majanduskomisjon, kes siis selle raha kasutamist tegelikult koordineerib. Ja hea kolleegi Helmen Küti siin välja käidud mõte, ma loodan küll, et kultuurikomisjon võiks ka olla siin, sest see on Kultuuriministeeriumi haldusalas olev valdkond. Kultuurikomisjon võiks siin üles näidata teatud sellist aktiivsust, et me saaksime tõesti kvalitatiivselt ka ikkagi natukene rohkem tehtud, kui praegust nende ülinappide vahenditega tegelikult tehakse.

Ja see mõte tasuks ka, mida teie välja tõite, igal juhul edendamist. Ja siit koorubki välja see mõte, et miks on mõistlik esimene lugemine lõpetada ja arutada seda tõesti teise lugemise ajal, saades ka sisendit kultuurikomisjonist. Võib-olla ta tõesti teha paremaks ja moodustada sellest näiteks kas või üks osa sellest suurest fondist, mis motiveeriks meie inimesi, omanikke pingutama, ja ka selliseks tänutäheks, selliseks teatud solidaarsuse avaldamiseks ühiskonna poolt. Et ka ühiskond märkab seda, ühiskond väärtustab seda kõike, mida teie teete, kui te oma hoonet korrastate. See oleks nagu ülioluline, tõesti, ei pea alati olema väga palju. Katuste puhul on see elementaarne, kui seal hakkab midagi lagunema, siis tegelikult on see hoone määratud ju hukkamisele sisuliselt, kui seal õigel ajal ei märgata ja omanikul ei ole ka mis tahes võimalust seda teha. Elu on näidanud, et tulemused on väga kurvad.

10:42 [Aseesimees Martin Helme](#)

Rene Kokk, palun!

10:42 [Rene Kokk](#)

Aitäh, austatud aseesimees! Hea Heiki! Kas te selle eelnõu juures arutasite suuremat pilti ka üldse, kuidas Eesti riigis peaks muinsuskaitse teemad olema jagatud? Kui ma minister olin, siis ma hakkasin vaikselt sinna poole tüürima seda teemat, et Keskkonnaministeerium ei peaks minu arust tegelema riigi muinsuskaitse objektidega või RMK, kellel on hoopis teised ülesanded. Mul ei ole vähimatki kahtlust, et RMK võib teha palju asju ära ja Sotsiaalministeeriumi töö ka ära teha ja nad saavad hakkama sellega, kui vaja on. Selles ma üldse ei kahtlegi. Aga minu arust on see asi praegu täiesti nihi. Tegelikult tuleks ikkagi anda Muinsuskaitseametile selgelt kõik riigi omanduses olevad muinsuskaitseobjektid üle, see tegelemine ja loomulikult ka vahendid. Ei ole mitte midagi neil ka teha, kui ei ole vahendeid selleks, aga täna on see täiesti segamini ja tegelikult riigil puudub selge prioriteetide list, missugused objektid, riigi omandis olevad muinsuskaitseobjektid tegelikult vajaksid millises järjekorras renoveerimist ja päästmist. Kas tuli see arutelu, kuidas seda vähegi korrastada riigis?

10:43 Heiki Hepner

Suur tänu! Ei olnud kahjuks otseselt seda arutelu. Ja samas ma ütleksin tõesti, et ka nüüd, kui me toome riigi, igal juhul olen nõus selle mõttega, et see vajaks korrastamist ja läbimõttlemist. Miks ei ole riik, näiteks, kui me võtame ka RMK siia juurde, seda kohustust endale justkui võtnud? See on ühest küljest selline pisut ka nagu peituse mängimine. Nad saavad väga hästi aru, et RMK-l on finantsvahendid, nendel on olemas süsteem, nad suudavad tegelikult panustada. Ja muidugi kurblooline on see, et riik, mis on ju suurem kui RMK – RMK ei ole suurem kui riik, RMK on üks, ma julgeksin ütelda, küll oluline, aga ikkagi väike osa riigist –, kui RMK suudab, siis miks riik ei võiks suuta ja miks riik ei ole seda süsteemset läbi mõtelnud. Miks? Eriti piinlik on see, et kui küsida, aga miks ka riigi omandis olevad objektid lagunevad ja miks sinna ei suudeta väärtusi panna, sest riik peaks olema see, kes näitab eeskju oma käitumisega ka eraomanikule, nii võiks vähemalt olla.

Aga meil ei olnud seda arutelu. Ja ma arvan, et see arutelu puudumise põhjus oligi just see, et see oli suunatud majanduskomisjoni ja seal nähti seda probleemi suhteliselt kitsalt. Kohati selline kitsas nägemine ongi minu meelest, kui me vaatame suurt pilti, kogu muinsuskaitse valdkonda või sellega seonduvate tegevuste rahastamisest, siis kohad nähaksegi väga kitsast pilti, ei olda valmis suurema pildi nimel kaasa mõtlema või pingutama. Nii et see osundus on tegelikult väga õige.

10:45 [Aseesimees Martin Helme](#)

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole.

10:45 [Heiki Hepner](#)

Suur tänu!

10:45 [Aseesimees Martin Helme](#)

Läheme kaasettekande juurde. Kutsun Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni liikme Mihhail Korbi.

10:45 [Mihhail Korb](#)

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Majanduskomisjon arutas antud eelnõu oma komisjoni koosolekul 18. aprillil. Koosolekul osales seitse inimest, komisjoni liikmed. Eelnõu tutvustas Heiki Hepner. Koosolekul osales Rahandusministeeriumi riigivara osakonna juhtivspetsialist Annike Riibe. Ettekandja tutvustas põhjalikult eelnõu, täpselt nii, nagu ta tegi siin saalis. Annike Riibe esitas Rahandusministeeriumi seisukohta, mis koosneb sellest, et Rahandusministeerium antud seaduseelnõu ei toeta, põhjusel: sellest fondist laekuvate rahade vähendamine. Sellele järgnes üldine arutelu, et muinsuskaitseobjektid on vaja taastada. Ja lõpuks tehti otsused: otsustati võtta eelnõu täiskogu päevakorda 5. mail ehk täna, ja teha ettepanek eelnõu tagasi lükata. Selle poolt oli 7 inimest ja 1 oli vastu.

10:47 [Aseesimees Martin Helme](#)

Küsimusi ei näe. Suur tänu! Sellisel juhul avan läbirääkimised. Kõnesoovi on avaldanud Marika Tuus-Laul. Palun! Kolm minutit lisaega ka, palun!

10:47 [Marika Tuus-Laul](#)

Austatud istungi juhataja! Head saadikud! Mulle eile meeldis väga, kuidas Aivar Kokk rääkis siin rahandusest ja maksudest, elektri hinnast. Aga tänast eelnõu me ei saa kohe kindlasti toetada.

Ja ma ei tea, kui mitmes kord see juba tegelikult on, kui Isamaa asub n-ö manipuleerima, ja ma ütlesin, sahkerdama omandireformi reservfondi rahaga. Seekord siis kõrtside, pritsi- ja töllakuuride ja mõisate üleslõõmiseks.

Ma tuletan siiski meelde, et omandireformi aluste seadus võeti vastu 1991. Ja see reservfond, omandireformi reservfond, loodi just selleks, et aidata neid õnnetuid inimesi, me nimetame neid sundüürnikeks, kes reformiga kodust, oma kodust ilma jäid. Varem olid nad korteri või elamise valdajad, sest tollaste seaduste alusel oli neile välja kirjutatud order ehk antud elamispinna kasutamise õigus piiramata ajaks. Ja kui mäletate, siis tol korral oli täielik õnneloterii, õnneloterii, me kõik olime ühtmoodi vaesed – te sahkerdate, ma ei saa rääkida nii! – ja rikkad. Me olime ühtmoodi kõik. Ja see oli tõesti õnn või õnnetus, kuidas siis see kõik kukkus, kes siis said oma elamispinna erastada ja kes siis tõsteti meie riigi seaduste alusel tänavale, kuna kusagil olevat omanik või kauge sugulane välja ilmunud. Ja me mäletame, kuidas seda pärijate ringi laiendati ja laiendati mitmekümneid kordi.

On väidetud, et mis need Vene aja seadused siin enam loevad. No kui ei loe, tühistame siis tollased ülikoolidiplomid või abielu registreerimise tunnistused.

Ja selle rahaga, millele Isamaa tahab praegu taas käed külge panna, peaks tegelikult seda omandireformiga tehtud ebaõiglust heastama, mitte aga jagama siin tükkide kaupa oma sõpruskonnale.

Seda, et omandireform oli ülekohtune ja ülekohus tuleb inimestele heastada, sellele järeldusele jõudis väga hiljuti, kui te mäletate, üle kahe aasta töötanud teadlaste ja ekspertide uurimisrühm professor Erik Terki eestvedamisel. Ja ma tsiteerin: endistele omanikele ja nende pärijatele kuulunud hoonetes elanud üürnikke kui sotsiaalset gruppi ei koheldud omandireformi käigus võrdset teiste riigile kuuluvatel pindadel elanud inimestega, kes said selle pinna erastada, tekitati suuri probleeme ja need probleemid peab täna heastama, öeldakse ekspertgrupi, töögrupi analüüsis.

Kui poleks olnud ka neid inimesi, kes seal see 50 aastat elasid, nendes majades, hoonetes, ja neid ka hooldasid – ma väga hästi tean Nõmme elanikuna, mis kõik sai tehtud –, siis oleksid need aja jooksul täiesti väärtuseta, nullväärtusega, neid poleks kellelegi, midagi polekski enam tagasi anda. Aga need õnnetud inimesed seisid täpselt samuti lauluväljakul, nad kaevasid kaablikraave, nad olid Balti ketis, ikka selle nimel, et Eesti saaks vabaks. Aga riigi poliitilise otsuse tulemusena tehti need inimesed õigusriigis kodutuks. Neid perekondi on mitmed kümned tuhanded. Te kogu aeg askeldate, ma ei saa ettekandjaga rääkida.

Me peame praegu siin saalis hoopis arutama seda, kuidas neid tol ajal tehtud vigu heastada. Parem hilja kui mitte kunagi. Selle asemel, et Isamaa tuleb siin praegu susserdama ja riigieelarvest mööda minnes tegutsema – see ei kõlba mitte kuhugi. See reservfond ei anna lihtsalt mõnele mehele rahu ja tuuakse välja, et laekumiste raha erastamisest jääb järjest vähemaks ja et on nüüd viimane aeg prioriteete muuta. Eelnõus öeldakse, et iga aasta miljon, rohkem polegi vaja. Kiidetakse takka, et see eelnõu ei koorma riigieelarvet. Aga siin tuleb välja riigieelarvega tulla, kui need küsimused on.

Neli aastat tagasi oli siin eelnõu, kus taheti sama rahaga n-ö siis heastada, mitte, heastamise asemel anda need Kohtla-Järve kortermajade lammutamiseks raha, täpselt samuti Venemaale sõja käigus jäänud Petseri kloostriks raha. Õnneks kukkus see eelnõu läbis siin saalis.

Ja kui te ütlete, et need muinsuskaitseobjektid lagunevad ja vajavad raha, mis ka nii on, jah, et neid hävingust päästa, siis omal ajal taheti ju kangesti need varad kätte saada. Mitte keegi ei sundinud vara vastu võtma ja teati väga hästi, millised omaniku kohustused kaasnevad haldamisega ja vara korrashoidmisega. See tegelikult oli saamahimu, keegi ei käskinud võtta. Ja kui vara vastu võtsite, pidite ju teadma, mis sellega kaasneb. Ja siin pole vaja praegu omandireformi reservist lihtsalt kerjata järjekordselt.

Ma arvan, et ka see eelnõu läheb väga häbiväärsena meie ajalukku ja las siis tulevased põlvkonnad vaatavad ja mõtlevad, et selle asemel, et sundüürnikelt andestust paluda ja kannatused hüvitada, tahate te selle raha eest hoopis tõllakuure läikima lüüa.

Te näete praegu, kui raske on neil ukrainlastel, kes on sõja ajal kodust ilma jäänud. Aga sundüürnikke tõsteti välja rahuajal Eesti kui õigusriigi seadustega.

Igal juhul Keskerakond ei saa seda eelnõu toetada ja me lükkame selle tagasi. Aitäh!

10:53 [Aseesimees Martin Helme](#)

Jaak Juske, palun!

10:53 [Jaak Juske](#)

Auväärt istungi juhataja! Head kolleegid! Nagu te teate, on muinsuskaitsega seotud teemad mulle väga südamelähedased. Viimase 30 aasta jooksul on tõepoolest väga paljud muinsuskaitsealused hooned omanikele või nende järeltulijatele tagastatud. Lisaks on tagastatud majad, mis tõepoolest asuvad muinsuskaitsealal, aga pole otseselt mälestisena kaitse all.

Me tegelikult peame tegema omanikele kummarduse, et selle 30 aastaga on seda tagastatud omandit hoitud ja ilusasti korrastatud. Kui meie muinsuskaitse all olevates vanalinnades ringi jalutada, siis tõepoolest on üldpilt juba päris ilus. Otse loomulikult on ka üksikuid kurbi näiteid, kus eri põhjustel on omanik oma omandiga, kaitsealuse omandiga väga halvasti ümber käinud, aga need on tõepoolest üksikud halvad erandid ja üldpilt on juba päris hea.

Hetkel on muide käimas meie muinsuskaitsealade kaitsekordade koostamine, kus üksipulgi kõik muinsuskaitsealal asuvad hooned vaadatakse üle, pannakse vastavatesse väärtusgruppidesse ja selliste vähem väärtuslike hoonete puhul kõiki töid, näiteks interjööris tehtavaid töid, ei pea enam muinsuskaitsega kooskõlastama. Nii et siin juba omanikud saavad teatud leevendusi. See protsess praegu käib ja jätkub kindlasti ka lähiaastatel, et kõik need muinsuskaitsealad saavad uued kaitsekorrad.

Nüüd, tulles selle seaduseelnõu juurde, siis kahtlemata, nagu ma ütlesin ka juba varasemalt, on see väga õige algatus väga õiges suunas. Me otse loomulikult võime vaielda ja peamegi vaidlema selle üle, kas see on kõige õigem koht, kuhu seda raha anda. Võib-olla on paremaid lahendusi. Kindlasti see 1 miljon eurot on tegelikult piisk meres, meie pärandi korrastamine vajab, ma väidan, nähtavasti sadu miljoneid eurosid. Aga iga euro sellesse sektorisse on kuldaväärt ja ma tegelikult väga toetan seda mõtet, et kui me võime selle antud rahastamisallika üle vaielda, siis tõesti riik ja ka omavalitsused on ju päris palju raha erinevate toetusmeetmete kaudu juba omanikele andnud, mis on tõesti seda muinsuskaitsealust pärandit aidanud korda teha ja hoida. Aga see vajadus, nagu ma ütlesin, on kordades suurem. Siin minu arust tuleks tõesti mõelda läbi, et võib-olla on mõistlik teha mingi suurem riiklik toetusfond ja sinna suunata lähiaastatel päris korralikud summad, et sellest kõigest oleks ka kasu, et me mitte ei tee neid muinsuskaitse all olevaid hooneid niimoodi jupiti korda, vaid saaks teha korralikud tervikremondid. See võiks olla üks ettepanek, mida võiks kas või näiteks järgmise aasta riigieelarve puhul juba arutada, ja ma arvan, et see võiks ka siin saalis laiemat toetust leida.

Aga päris lõpetuseks on mul üks nihuke isiklik asi. Ma väidan, et Eesti riigil on üks auvõlg. Kui me räägime, et meie muinsuskaitse all olevatest hoonetest nihuke tõeline pärl, mis ootab lõplikku kordategemist, on üks meie vanimaid kirikuid – Saaremaa Põide kirik. Jah, sinna on raha antud, seal on päris palju teha. Aga on ikka natuke piinlik, et me 30 aastaga pole suutnud seda 800 aastat vana pühakoda lõplikult korda teha. Selle auvõla võiks kohe kindlasti lähiaastatel likvideerida.

Sellised mõtted ja seisukohad. Loodame, et muinsuskaitse valdkond saab tõesti raha juurde. Aitäh!

10:57 [Aseesimees Martin Helme](#)

Tarmo Kruusimäe, palun!

10:57 [Tarmo Kruusimäe](#)

Täna, hea aseesimees! Head töökaaslased, kes me siin varajastel tundidel nii leigelt neid asju võtame! Millist probleemi läks nüüd parandama ja lahendama Isamaa? Isamaa läks lahendama seda, et meil on ühed hooned, mis on mälestised ja mis saavad taotleda raha, teised seal kõrval ei ole sinna

registrisse kantud ja seega nad ei saa. Jah, Isamaa on seda meelt, et iga omanik peab, kui talle on tagastatud, aga me teame, et ta võib oma vara edasi müüa. Ja tuleb uus omanik. Esimene eeldus, mis on võib-olla heausksetel ja lihtsameelsetel, kes tahavad säilitada mingil määral meie kultuurilist mitmekesisust, kui sellel on nii suured tingimused, siis riik tuleb appi. Täna vajavad need omanikud tegelikult kõige rohkem partnerit riigi näol, kust ei tule sulle lihtsalt kontroll kohale ja ei mõõda, kui palju sul miskit valesti on, et miks sa ei kvalifitseeru, vaid et see inimene lahkub sealt sellega, et me parandasime, need, need, need, need tingimused ära ja nüüd see peaks kvalifitseeruma selleks, et see hoone saaks taastatud.

See on selle mõte. Osad jäävad praegu välja, need lihtsalt ei saa. No, ütleme nii, toon lihtsama näite. Kui me räägime siin kodulindudest ja toetusest, siis kuskilt tuleb keegi ja ütleb, et kukk ei ole oluline, kana, sellest me saame aru, aga kuidas nüüd mingil määral need kukekasvatajad samamoodi oleksid nagu need kanakasvatajad piltlikult öeldes.

See omandireformi jutt on päris huvitav. Mulle meeldis eelmises koosseisus majanduskomisjon, kus ka arutati kõike seda asja. Siis oli meil selline hea ja huvitav koalitsioon. Isamaa sooviks oli see, et represseeritud ei peaks enda bussipileti kompensatsiooni kogu aeg igakuiselt näitama, selleks eraldatakse sellest samast fondist raha. Selle kompromissi teine pool oli see, et me võtsime represseerituteks ka siit saadetud Tšernobõli katastroofi likvideerimisest osavõtjad, kes ei olnud Eesti Vabariigi kodanikud ja kes ei saanud ka teistest riikidest seda mingit toetust, raha. See oli seesama erastamisest.

Sundüürnike probleemi lahendas Tallinna linn 5. august 2009. aastal, aga ülejäänud Eestis kuidas see on? Mis hetkest hakkas see asjade tagastamine? On väga arusaamatu, et selle ühe asja taha ... Enamgi veel, see hajaasustus ja see, kuidas seda tahetakse teha. Erastamisest laekunud raha ja sellest fondist tulnud raha läks meil nende hajaasustusega kortermajade lammutamiseks. Ja muidugi hästi vahva oli kohe sotsiaaldemokraatidel, siis teeme need üürimajad. Ehk siis praegu olid mingid majad, kus inimesed ei jõudnud üüri ja midagi maksta, inimesed olid sealt välja kolinud, see maja lagunes. Nüüd me leidsime, et sellest fondist on täiesti õige maksta kinni nende vanade majade külili lükkamine ja siis me ehitame uued majad sinna. Küsimus lihtsalt: aga need inimesed, kes seal enne elasid, enne maksta ei jõudnud, kuidas nad nüüd jõuavad ja kuhu nad tahavad.

Tulles tagasi selle eelnõu juurde, meil on seda vaja selleks, et midagi säilitada. Me teame, mis hindadega müüakse meil mõisaid. Kõik võib-olla ütlevadki, et see on hea, ma tahan selle hoone korda teha ja kuidas ja mil moel ma saan. Aga ei kvalifitseeru. Kui muinsuskaitsekuu hakkab 18. aprillil ja kestab 18. maini, siis päris kehv oli kuulata seda, et olid muinsuskaitsetalgud ja kõrvale tehti veel ühed sihukesed peaaegu talgud. Need olid siis ka need hooned, mis ei läinud muinsuskaitse alla. No mäletame, Preatoni need Tondi kasarmud, mis seal olid. Tema poolt pidid lihtsalt olema ainult kindlad ja natukene suppi ja inimesed tulevad ja teevad selle objekti korda. Selliste rahadega manipuleerivatel inimestel on võimekust ise seda korda teha. Aga need, kes on nagu heausksetelt tagasi saanud, kes ei leia mitte mingit lahendust, sest nad ei kvalifitseeru mitte ühelegi toetusele – meie aga vaatame, see laguneb ja laguneb. Ja kui on katus läinud ja kui enam seda hoonet üldse ei ole, siis ei ole ka probleemi. Tegutseda on vaja! Tänan! Palun eelnõu toetada!

11:02 [Aseesimees Martin Helme](#)

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 538 esimesel lugemisel tagasi lükata. Me peame seda hääletama ja enne hääletust tegema saalikutsungi. Head kolleegid, ma panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu 538 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

11:05 Hääletustulemused

11:05 Aeesimees Martin Helme

Tagasilükkamist toetab 36 saadikut, vastu on 17, erapooletuid ei ole. Tagasilükkamine leidis toetust ja eelnõu on välja langenud. Sellega läks niimoodi. Ja nüüd on meil istung lõppenud.

11:05 Istung lõppes